

Prevzetnost

je, preveč se zanašati na srečo zdravja, misleč: »Meni se ne more ničesar zgoditi!« Nikomur še ni bilo ob zibelki sojeno, da ga ravno nikdar ne bodo zadele bolečine. Najmanjši prepričanje čisto zadostuje, da se doče občutne reuma-

Začne se kmetijski dan v petek, dne 13. avgusta. Ta dan se bo zbralo naše izobraženstvo, pred vsem duhovščina, učitelji in dijaštvo, da razpravljajo o vprašanjih, kako naj vse naše razumništvu sodeluje s kmetom ter mu pomaga, da zopet upostavi stari zdravi, pristno kmetijski stan.

Drugi dan, v soboto, dne 14. avgusta, je dan naših kmetov, mladih in starih, posebno tistih, ki delujejo v prosvetnih, gospodarskih društvih in se zanimajo za podrobno za prosvetna in gospodarska vprašanja. Obravnavalo se bo ta dan v temeljnih predavanjih, ki jih bodo imeli naši najboljši možje o vseh važnih vprašanjih našega kmeta.

Neprecenljive važnosti bodo vsa ta predavanja za vse naše kmete, ker tvorijo jedro našega slovenskega kmetijskega programa. Kdor bo mogel, bo prišel zato že v soboto, posebno ker bo zvečer v veliki frančiškanski cerkvi kmetiška pridiga in romarska pobožnost. Kmetiskim udeležencem na čast pa se bo predstavljala v narodnem gledališču Finžgarjeva kmetiška igra »Veriga«.

Na praznik Marijinega Vnebovzetja, dne 15. avgusta, pa bo glavni kmetijski dan, na katerega pridejo kmetške množice, ki niso mogle že v soboto prihiteti v Maribor. Zjutraj bo v frančiškanski cerkvi kmetiška romarska pobožnost, potem bo na prostem služba božja, nato pa govor našega prvaka-voditelja, velikega sina slovenske kmetške grude, dr. Antona Korošca. Nato bo skupen odhod na mestno pokopališče, da se poklonijo kmetške množice nepozabnemu buditelju in ljubitelju kmetškega stanu Antonu Mariniu. Ni bilo moža, ki bi naš kmetijski stan tako ljubil, kakor Slomšek, ne pred njim in ne za njim. Zato bo govoril na njegovem grobu naš štajerski rojak na ljubljanskem vseučilišču dr. Matija Slavič.

Po obedu bo še isti dan popoldne telovadni nastop naše mariborske orlovske ekspoziture s sodelovanjem polnoštevne godbe Katoliške Omladine (60 godbenikov).

Te dni se bodo razposlale prijave pole na prosvetna društva skupno z izkaznicami za polovično vožnjo, ki je že dovoljena. Preskrbljeno bo tudi za prenočišča za vse tiste, ki se bodo poprej prijavili.

Zamisel in načrt kmetijskih dnevo v Mariboru je tako lep, da ne bo zavednega slovenskega kmeta, ki bi dne 14. in 15. avgusta ne pohitel v Maribor!

Polovična vožnja. Vsi udeleženci kmetijskih dnevo imajo polovično vožnjo.

Izkaznice. Vsak udeleženec kmetijskih dnevo kupi izkaznico za 5 dinarjev. Dobile se bodo v vsaki župniji v prosvetnem društvu ali pa naravnost pri Prosvetni zvezi v Mariboru, Aleksandrova cesta 6. Izkaznica upravičuje do polovične vožnje in daje pristop k vsem prireditvam kmetijskih dnevo v Mariboru, razven gledaliških predstav.

Narodne noše. Ker bo kmetijski dan posvečen obnovitvi kmetške grude, starih kmetijskih šeg in navad, bodo na kmetijskih dnevih posebno dobrodošle narodne noše. Fantje kmetijski, preskrbite si narodne noše, ako je mogoče. Na kmetiskem dnevu moramo pokazati slovenskega kmeta, kakor je zrastle tekom tisočletij v vseh svojih posebnostih na kmetijski zemlji. Narodna noša je biser naše kmetške grude.

Kmetijski voditelji. Od prevrata sem doni po naši zemlji klic, da mora kmet sam sebe voditi. Da bo pa znal kmet sam voditi usodo svojega stanu, pa potrebuje izobrazbe.

J. Vesenjak:

Svojemu prijatelju.

Umrli je eden izmed najboljših sinov slovenskega naroda, kar jih imamo iz zadnjih 40 let slovenskega političnega in gospodarskega življenja. Se pred par meseci sva se zadnjikrat sestala na Minoritskem trgu v Ptujju ter preračevala naše gospodarsko in politično stanje. »Da, medsebojnega temeljitega spoznavanja in razumevanja ter pametnih sklepov iz tega je treba, potem pa veliko ljubezni in poštenosti, in vse bo boljše.« To so bile v jedru zadnje besede, ko sva se ločila. Pač nisem mislil, da mu bom tako kmalu pisal v glavnem glasniku štajerskega slovenskega kmetškega ljudstva, v »Slov. Gospodarju« par vrstic v spomin iz splošavanja in v zahvalo.

Dr. Jurtela je bil sin Slovenskih goric. Zibelka mu je tekla v vasi Hvalatinci, v prijazni fari in občini Sv. Andraž. Od tam je šel razmeroma pozno iz lastnega nagiba študirat in kot zrel mož in javni delavec se je najraje vračal na dom svojih očetov, kadar je hotel miru, odpočitka in okrepitve. Značilno za njega je bilo, da je ta podedovani dom in kmetško veleposestvo ohranil popolnoma takšen, kakor so kmečki domovi naših premožnejših kmetov v Slovenskih goricah.

Ne bom opisoval, kako je šel z 18 leti v gimnazijo, kako je dovršil pravne študije in se posvetil advokaturi ter deloval nekaj let najprej v Smarju, pozneje pa do svoje smrti v svojem ptujškem rojstnem kraju. Podajati hočem le par potez, kako sem ga poznal in videl pri javnem delu in v dnevnem življenju.

Dr. Jurtela v Ptujju.

Pred dohodom dr. Jurtela Slovenci v Ptujju in ptujškem okraju nismo imeli takorekoč ničesar. Niti sistematičnega narodnega, še manj pa gospodarskega dela nismo poznali, čeravno so rodili naši kraji celo vrsto dobrih rodoljubov. Nemško malomeščanstvo s svojim uradništvom, trgovstvom in obrtništvom je bilo na vsi-ka svoje moči in veljave, posebej se ko je agili in žilavi plemeniten Ornič prevzel vodstvo. Nemštvo in nemškutarstvo na štajerskem je imelo tamkaj svoje središče. Težko in malo hvaležno je bilo voditi borbo z neorganiziranim ljudstvom proti tem čimteljem, ki so imeli za seboj vso zaslobo države in dežele ter so znali do skrajnosti uporabiti tudi mestno občino. Dr. Jurtela je to nalogo prevzel in častno in uspešno izvršil. Brez njega si probujenega ptujškega okraja ne moremo misliti. Cela vrsta značajnih, deloma še živih, deloma že umrlih mož je, ki so ga cenili in z njim skupaj delovali ter stali vedno trdni. Naj omenjam le nekatere! Pred vsem je bil to njegov najbližji sodelavec profesor Zelenik, dalje pa Brenčič oče in sinovi, Vršič, Mikl, Rižnar, Budigam, Čuš, Tombah, Topolovec, Napast, Grahari, Vrabič, Tampej in še celi ducati drugih slovenskih kmetijskih poštenjakov. Da

tične bolečine, trganje, zbadanje, zobobol ali nadležen nadoh. Previdni ljudje imajo vedno v hiši Fellerjev blagodišeči »Elsafluja«, ki jih zavaruje zoper nemile slučaje. Tudi našim čitateljem priporočamo to preizkušeno, staro, dobro domače sredstvo in kosmetikum. Močnejše in večje ga delovanja kot francosko žganje, in je najboljšo sredstvo te vrste. 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za

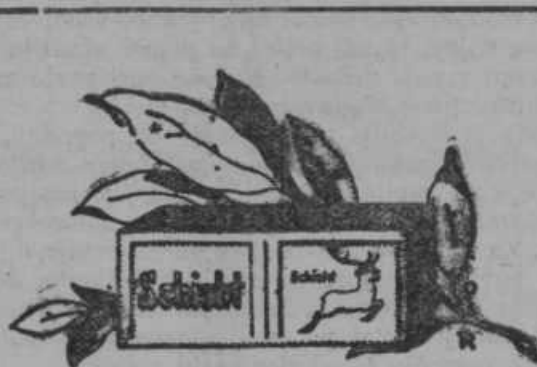
Predvsem morajo biti izobraženi vodilni kmetijski možje, odborniki posojilnic, prosvetnih društev, kmetijskih zvez, župani, občinski odborniki, zaupniki po vaseh in vsi kmetje, ki imajo vodstvo svojih gospodarstev. Ako bodo ti vodilni kmetje na svojem mestu, se ni treba več bati za kmetški stan. Da vzgojimo take vodilne kmete, imamo že v soboto, dne 14. avgusta, celi dan predavanja, kjer se bo govorilo o vsem, kar mora znati dober kmet. Zato naj pošlje vsaka fara že v soboto vsaj nekaj kmetov k predavanjem. Ti bodo seme za tisočere.

Naše zahteve.

Povodenj, ki je zadela vso državo in uničila vse upanje kmeta, je nesreča, ki nam je v nekaj tednih vzela milijarde narodnega premoženja. Imamo pa še drugo povodenj, ki tudi štirikrat na leto poplavi vso državo, a najbolj Slovenijo, to so davčne položnice. Teh se kmet ravno tako boji, kakor povodnji.

Beseda davčnim oblastem!

Slovenski kmet je toliko izobražen in državljansko zaveden, da razume svojo davčno dolžnost in jo izvršuje

Vsi hočejo kupovati Schicht-ovo milo.

Nekateri se daajo pregovoriti, da vzamejo druga pražna sredstva.

Velika večina pa vsrta na tem, da uporablja le prave Schicht-ovo milo.

Kateri so pametnejši?

Previdni!

Vedo namreč, da more enkratna uporaba manjvrednega mila več škoditi, kakor je mogoče vse leto prihraniti na ceni mila.

63 din., 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 99 din., 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic za 250 D, že ob enem z zabojem in poštnino razpošilja po povzetju po povzetju ali proti vnaprej vposlanemu denarju lekarnar Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 341, Hrvatska. — Poedine steklenice Elsafluja se dobijo v lekarnah in sorodnih trgovinah za reducirano ceno 9 din.

Ne zvišujte zemljiškega davka!

Finančni minister je ravno v času, ko je najhujša povodenj, kar ljudje pomnijo, stavil predlog, da se naj zemljiški davek poviša. Za čisti katastralni donos naj služi cena pšenice leta 1925-26. Ta predlog je že samoposelbi krivičen predlog. Torej po cenah žita, katero so določile borze in razni nekrščeni prekupci, naj se določa čisti katastralni donos naše zemlje. Cena žita je lansko leto bila visoka. Recimo, da je lani bil čisti donos polja visok. Letos pa bo cena žita še višja, čisti dohodek polja pa je — splaval po vodi. A zemljiški davek bi seveda ravno letos radi dvignili. »Ali ste ljudje, ali niste«, je rekel kmet, ko je o tem povšanju prvokrat slišal. Če je katera zahteva pravična, je ta: Ne izzivajte ljudi ravno s takimi davki! Ali je to edina vladina pomoč za nas poplavljenec? Nujno zahtevamo, da mora ta predlog finančnega ministra takoj z dnevnega reda!

Znižajte druge davke!

Potrebno je, da se nesreča posameznika ali posameznega stanu, v tem slučaju kmetškega stanu, upošteva pri odmeri davkov. Komisije bodo poročale o škodi, ki je nastala. Na podlagi teh poročil je znižati, oziroma odpisati za tiste parcele zemljiški davek. Enako se mora upoštevati pri dohodnini, da je povodenj odplavila ves čisti dohodek in naj bo naš kmet po božjem in človeškem pravu za prihodnje leto oproščen tega davka. Odmera rednih davkov naj se torej uravnava po dejanskem gospodarskem položaju.

Vsak rubež na kmetih se mora ustaviti!

V času, ko ni mogoče kmetu ničesar prodati ali pa za prav nizko ceno svojo živino ali les v denar spraviti, naj se kmeta ne rubi. Morda ničesar tako, kakor ravno rubež, spravi kmeta ob vse veselje, še delati in še vsrajati na grudi. Zato je naša odločna zahteva, da se tekom enega leta do nove letine ne sme nobenega kmeta rubiti zavolje davkov.

Naše zahteve so pravične! Izpolnite jih, da se zabriše nesreča, ki nas je zadela in se vzbudi v nas moč, da vsrajamo dalje mi kmetje pri delu, ki deli kruh vsem državljanom.

Višek nesrečne poplave.

Pretekli teden je končalo dolgotrajno deževje in povodni. A ravno ta sklep je bil tako usoden, kakor ni bilo pričakovati.

V Sloveniji je v zadnjem času trpela posebno celjska okolica. Trikrat jo je zadela poplava. Nad Vitanjem se je v petek popoldne okoli treh zopet utrgal oblak in poplavlil

raje dve obleki, kakor pa vi eno dobljeno ali izgubljeno nepotrebno pravdo. Ljudje niso šli po takšnih besedah posebno navdušeni in dobre volje iz pisarne, toda, ko so se pozneje iztreznili ali pa si pri drugih advokatih z zapravljenim denarjem pameti kupili, so se spomnili dr. Jurtela in ga — spoštovali. Getovo niso mogli takšnih prizorov pozabiti, kakor jih ne morem pozabiti jaz, ki sem jih poslušal, kadar sem čakal v njegovi sobi, ko je obravnaval z ljudmi.

Kot oseba

je dr. Jurtela vsled svojega zasebnega življenja in svojega javnega dela užival neomejeno spoštovanje. Bil je pošten kakor Aristid in resen kakor Katon. V govoru in izražanju je bil nekako pesimist, a otroško vesel v notranjosti, ako je našel koga, ki je s polno vero in zaupanjem zrl v bodočnost. Nikdar ne pozabim, kako mi je nazadnje v onih kritičnih dnevih vojnih napovedi leta 1914 po več kot dveurnem razgovoru stisnil v slovo roko, ko sem tako trdno in določno izražal svojo vero v zmago antante nad Nemčijo.

Najznačilnejše v njegovem delovanju pa je bilo, da ni nikdar v javnosti nastopal proti Slovencu, pa naj je bil katerekoli svetovnega naziranja. Njegova osnovna črta je bila: Slovenci imajo nujnejšega dela, kakor pospeševati medsebojne spore ali celo živeti v blatu in se obmetovati z blatom. Iz tega vidika je odobral, da sem list »Novi slov. štajerec« prekrstil v »Slogoc« s tendenco, da ublažimo ostrino medsebojnega boja in da v tistih težkih dneh nemške politične in gospodarske ekspanzivnosti osredotočimo delo vseh štajerskih Slovencev za gospodarsko okrepitev in narodnostno izobrazbo. V tej smeri je tudi sam izredno veliko pisal za »Slov. štajerec« in za »Slogoc«. Niti enkrat ni napadel Slovence, ali silno ostre so bile njegove besede in sistematično je bilo njegovo delo v obrambo slovenske grude in slovenskega jezika.

V svojem izražanju je bil jasen in določen. Govoril je ostro, stvarno, brez olepšavanja in komplimentov. Moško iskreno je delil in sprejel zahvalo.

Ogromen zaklad neopaženega podrobnega dela je dr. Jurtela deloma opravil sam, ali pa omogočil, da se je opravilo. Mlajši rod bi moral in smel ob študiju njegovega dela mnogo pridobiti na obzorju in na poglobitvi, zato sem ga zadnja leta ustmeno in pismeno ponovno prosil in opozarjal, naj napiše svoje spomine, ker bi bili dragocen prinos k zgodovini naše osamosvojitve.

Plodonosnega dela ni mogoče opisati s par vrsticami, zato sklepam:

Bog Ti povrni, blagi mož, kar si delal tako nesebično iz arca za slovensko kmetško ljudstvo in njegove sinove, posebej nas uboge bivše revne dijake ptujškega okraja! Življenje Ti je bilo harmonija rodoljubnega dela.

so vsi duhovniki zvesto in požrtvovalno sodelovali v narodni borbi, je pri tradiciji štajerske duhovščine samoumevno. Narodnemu vzgojstvu in gospodarskemu delu je pripisovali, da je bil ptujski okraj tako zaveden in odopen, kakor le malokateri del slovenske naše zemlje in da so posebej slovenske kmetške občine ob državnozbornih, deželnozbornih in okrajnih volitvah stale kakor neomahljiv in neomajen zid proti nemštvo in nemškutarstvu. Dejstvo je, da je omenjeni župan, poslanec in deželni odbornik Ornič kljub vsemu svojemu priznanju vrednemu gospodarskemu delu doživel ravno v ptujškem okraju med kmetškimi občinami največji neuspeh. To je v prvi vrsti pripisovati mravljinčni marljivosti pravnika in narodnega gospodarja dr. Jurtela. Samo še živi možje ptujškega okraja vedo, koliko podrobnega dela je opravil v tem oziru on in koliko vzpodbud in nasvetov so dobili ravno pri njem. Bilo je to junštvo tihega, neplačanega dela, ki rodi prave sadove šele sedaj.

Ptujski okraj je svojega delavca ljubil in spoštoval, zato mu je zaupal zastopstvo v deželnem zboru tako dolgo in neomajeno, dokler se Jurtela ni sam umaknil iz političnega življenja, da je osredotočil še bolj svoje delo pri ptujski posojilnici. Tam je v začetku doživel težke krize, toda premagal jih je in zavod je v najtežjih časih rešil tisoče slovenskih domov ter bil tako blagoslov in trdnjava za ptujski okraj.

Podpornik dijakov, trgovcev in obrtnikov.

Pokojni doktor je živel izredno skromno in varčno, toda skoparil pa ni nikdar. Tudi v tem je bil veren sin Slovenskih goric. Dobro je vedel, da mora imeti narod poleg kmetškega ljudstva tudi zdravo inteligenco, trdno obrtništvo in trgovstvo. Zato je velik del svojega dela posvetil temu vprašanju ter žrtvoval v to svrhu naravnost ogromne svote. Pretežni del svojega osebnega zaslužka in pretežni del čistega dobička posojilnice je dal v te namene. Ptujška dijaška kuhinja in stolina akademikov iz ptujškega okraja in iz Slovenskih goric ne bi moglo eksistirati, ako bi ne bilo požrtvovalnega dela njegovega in njegovih tovarišev.

Kot advokat

je dr. Jurtela res iskal le pravico in vzgajal kliente k življenju na podlagi zakona. Tožb dvomljive vrednosti in izvora sploh ni sprejemal; na stolotine porabnih nasvetov je dal vsak mesec brezplačno. Odvračal pa je posebej z vso svojo znano odločnostjo ljudstvo od običajnih tožbarij radi razžaljenja časti in manjših sporov med sosedi in sorodniki. Brez stroškov in brez sodnika je bil v njegovi pisarni poravnani marsikateri spor. Često je znal biti v tem zelo oster in spominjam se slučaja, ko je rekel ostro očitač: »Kaj mislite, da bomo vam mi doktorji in sodniki skrpali vašo čast, če je sami nimate. Ali ni dovolj trpljenja, skrbi in težav na deželi, da si jih še sami sebi delate? Pojdite, pa kupite raje svoji deci obleko in če imajo eno, naj imajo vaša deca